

მოლვაშე. წარსულ სექტემბრის 28-ს
ამ ორგანიზაციის წევრთ თავი მოი-
ყალის ქალაქს ბელფასტში და შეე-
ფიცნენ ერთმანეთს, მთელი თავისი
ძალებით წინააღმდეგნენ ჰომ-რულის
განხორციელებას. მაგრამ ამგვარ
დადგენილებას მთავრობა სერიოზულ
შეიშვნელობას არ აძლევს. ეს კა-
ნონი, რომელიც ამდენი ხანია განუ-
ხორციელებელი ჩემპონატი და ამდენ
აურ-ზაურს იწვევდა ინგლისის საზო-
გადო ცხოვრებაში, ორჯერ უკვე
მიიღო ქვედა პალატამ ზედიზედ
მიიღო ში 1912 და ამ წლის გაზაფხულ-
ის სესიაზე. ეხლა, როცა ჰომ-რუ-
ლის პროექტი მესამედ იქნება მიღე-
ბული ქვედა პალატას მიერ, მაშინ
ის კანონად იქცევა, მიუხედავად იმი-
სა, რომ ზედა პალატამ ის უკვე

ლაქელები, ამ დღ
რაკობდნენ, მარტ
სთვის დადიან ს
თორებ ეგენი საკ
არ არიანო — ამბო
ქრიიანებული დე
— თუ კი ამბო
გააკეთებენ, თორ
არის? მაგისთანა
რად იყალრებს?
მეორებ.

— არა, შენ გ
გვითხარი, თუ ხე
თორებ კარიელა
იჯერებს? ჯერაც
კი მაგისტანე
ზოგიც უნდობლ
— წელანა სთვა
წმინდელი იყოვი
ვიყარეთ თავი,
თვალით გვენახა,
ხელით მოქსოვი
ამბობდნენ სახე გ
ჩემგან სასურველ
ბოლოს, დიდი
მაინც იმედიანა
მანეთს. იმ სიტყ
რონა, რომ გ
მიუღწევია ხმას;
მარტო სახელის
სოფელ-სოფელ
აკეთებენ“. ესე
სასისხლის აკეთებენ

გამართელ
თათგირის
ე ტ
ღნიშნული იყო

“, საგარეჯოში
ნერთ თათბირმა
მიიქცია გარე-კა-
ფერი გავლენაც
ჩენი გლეხხბა,
ეგბეგბა სამეურ-
დამაკმაყოფილე
შეთვისებას და
ა კეთილ გზის
უჯოს თათბირზე
დან და აგრეთვე
მოსმენილ მსჯე-
კვანას ვერ დაად-
ოთ უნდა აღვნიშ-
ხს ქალები თი-
სწრებიან. მასინ,
ს მეურნეობაში
უდგანან მხარში
ან ერთიად ეწე-
ოჯახური ცხოვ-
ძმელეგ დავრწმუნ-
სწრებლობა მიე-
უხლოსობას ან
სეთის საქმისადმი,
კიდევ დარჩენილ
კეტილობას, რომ
ალებს თუ ცო-
ნო.

გ, როდესაც სა-
დი, გზად, ხის ჩე-
უფად თავი მოე-
ლებს და გადმო-

წელან რომ კრე-
რჩეულის ქსოვა
კ გეთქვა, ზედ რო-
მ მოქსოვილია
გვაჩვენე კარგად
რჩენაც და გზაზე
ემომხევიკვენ დ
დაუწყეს.

ნეს, ძაფების შე-
ითო.

ადლო საქმეს რა
კი აი, ამისთან
ქსოვას გვასწავლი
ი კაბაა!

ოლე! ჩემს მიწაშ-
ად მოდის, ყანა
ხოლმე და პურა-
ნს. ახლა თუკ
ი იქნება, და მი
გვაცოდინებ, ი
კუთმობ— და პურ-
ხესავ.

ი, ქალოჯან—და
ჩაში ერთი ბეჭ-
ს ამსე ცხრილი
ე, მოხმარება კი ა
ია, ახალუხებს თ
ა და, ქსოვისა რ
ვალე.

გინდა, ადამიანი
ი წმინდა არგშე-
ნჯანიკეს, როგორ

და ძაფების დაფა-
ოდეთ, ჩევნც ხო
სთანა ჩითებს—ა

დარჩები? მართლ
ხსად წახვალ?!—მ
ები.

დონენ, მითომ ის ქ
ებში რომ ლაპ-
ტო სახელის გულ
ითფელ— სოფელი
ემის გამკეთებლე
ბდა ერთი შეფ
იაკცი.

ბენ, ალბად კიდევ
ერმ სირცხვილი ა
ხლხი ტყუიდ
—წყრომით მიუგ

ნაცვალე, ერთი
ლე-ფასს რას აიღ
ლაპარაკს ვინ დ
არაფის ულაპარ
ბი! — მეკითხებო
და.

ვეს, ის ქალი ნინ
და იმიტომ აქ მ
გვინდოდა ჩევნ
, თუ მართლა შე-
ლი კაბა გეცვა!
აბრწყინვებული
ნ პასუხს ელოდნ
სჯა-ბაასის შემდე
დ გაშორდით ერ
ვებმა ძალზე და
ლეხის ყურადღის
— უგ ქალაქელე
გულისათვის დად
და საქმეს კი
თვე სიტყვები: უე
ისახავის თაორნ

ლის წუბრბელამ, ირონიით ჩამოშძა
ხა ყურში.

სახლში რომ დავბრუნდი, იგი ი
სურათი განმეორდა, რაც გზაშ
მოხდა: — რაც ხანი დავტენი სოფელში
ყველ დღე მოდიოდნენ ჩემთა
სოფლის ქალები...

— აიბარე, შვილო, დედაშვილო
ბას, ჩემი ქალისშვილები და ასწავლ
მაგისტრანთი ქსოვილები; ხელფასი
ახლავე მიიღო. თუ კი ემაგისტრა
კაი ქსოვილებს ასწავლი, შვილო...

მეციონებოდნენ, თითო საკაბე
მაგალითად, რამდენი გირვანქა ძაღ
ლასპირიდებოდა, რამდენი არშინ
მოქსოვა შეიძლება დღეშით და სხვ.
ჩამოვედი ქალაქს იმ აღფრთოვან
ბულის აზრით, რომ სოფლად სამრ
წველო სახელოსნო სკოლის დას
არსებელ საშუალებანი, ზეობრი
თუ ნივთიერი, გამომექებანა, რას
კვირველია, ჩვენის სამეურნეო საზო
გადოების ხელმძღვანელობით და კვი
რმდ დაინტერესებულ პირების და
მარებით. ერთი მომყავს გამამხნ
ვებელი საბუთი: ს. სიგარეჯონ
მღვდელმა ბენაშვილმა მეტად ს
ყურადღებო ამბავი გადმომცა: და
ვით გარეჯის უდაბნოს არქიმანდრ
ტმა ამ ორი წლის წინად გ
დმომცა თორმეტი დესეტინა სა
წყავი მიწა, სოფელ ბერთ-უბ
ში *) და ას ორმოცდა ათი მანე
ფულად, იმ აზრით, რომ უსათურ
იგი სამრეწველო დარგს მოხმარდ
და თუ თქვენ გსურთ სამრეწველ
სკოლის დაარსება, სწორედ შესაძ
რა გახლავთ, რომ დასახელებულ
შეწირულებანი მაგ საქმეს მოხდე
დეს! — გარდა ამისა, ამ დღეებ
შეიმართე კავკასიის შ. ნაძრეწველ
ბის კომიტეტს, რომ დახმარება ა
მომიჩნონ, სკოლის დასახელებლ
რაზედაც აღმითქვეს უჩვენს ვალ
ბულებას შეადგენს ხელი მოგიმ
თოთო.

ამ გვარად იმედი მაქვს, მხარს
მიერჩენ ზემოცნასენები სათანა
დაწესებულებები, და პატივუტუ
ქველმოქმედნი, მომებრობიან თა
მოაზრე ქალები და მამაკაცებიც
დაზოგავენ შრომასა და მეცადი
ობას: საჭიროა დაინიშნოს კრე
ბა, რომ ჩაიყაროს საძირკველი
შევუდგეთ საქმეს.

ამ საქმის გაძლოლა უნდა იყისრ
ქართულმა სამეურნეო საზოგად
ებამ. მოუთმენლად ველით მის თა
ნობას. : ნა კაპანძძის ასულ

გუმათა ცეოცხება

სეტემბერში რეპრესიული
ნისძიებანი მუშების წინააღმდეგ
დეგით გამოიხატა: პეტერბურ
გრადონაჩალნიკმა გაფაცვებში
ნაწილობისთვის თითო ან ორი
თვით დაატუსალა 27 კაცი, დამკვი
გა პოლიციამ მთავრობის საწინ
მდებო თრგანიზაციებში მონ
ლეობისთვის დაატუსალა 25 მეტ
კის კრება ნარვის ქუჩაზე. პეტ
ბურგიდან გააძვევს და საუნივე
ტეტო დასანავთსადგურო ქადაგებ
ცხოვრება აეკრძალა 36 კაცს.
კრძაოთ შვილი ლექცია. ნება
დართეს საერთო კრების გამართ
ოთხჯერ. აკრძალეს ქალთა დამხ
საზოგადოება. სულ დაისაჯა
მუშა.

ლითონის მომუშავეთა პროფე
ნალურს კავშირს 7,811 კაცი
და ყოველ დღე მატულობს
რიცხვი, მაგრამ ბინა ვერ უშოვე
კრებისთვის, რადგან პოლიციის
პრესიების გამო ბინას არავინ
მობას. ამიტომ საზოგადოებას საე
კრება ვერ გაუმართავს. მოწინ
მდეგ კლასთა ასეთი არა ნორმა
პირობებში ჩაყენება, რასაკვი
ლია, უფრო გააბრაზებს მუშებ
გაამწვავებს ბრძოლას.

მოწერილი ამბე

სოფ. შეტეხი (გორის მაზრა)
დგა შემოდგომა. გლეხებმა
მოსავალი შეიტანეს სახლში. თ
პურის მოსავალი კარგი იყო, მა
თვით მეტებელ გლეხებს იმდ
ცოტა სახნავ-სათესი მიწა აქვთ,
სამას კომლიდან არ გამოიჩინე
მოცი, რომელთაც ეყოთ წლის
სავალი, რის გამოც უმრავლე
იძულებულია სხვა ალაგს მოსძე
დლიური სამუშაო, რომ შეიძ
ოჯახი და გაუძლვეს ხარჯებს. წ
ნამეტნავად, დიდი გადასახადი
აქვთ გლეხებს. ბოქაული რი
სახაზინო გადასახადს, რომე
აღემატება 800 მან., მემამუდ
უნდა მისცენ სახნავს და საძირ
სამას სამოცი თუმანი, თოხმოც
მანი სასოფლო სამეურნეო თა

ერთს ჩვენს თანამგზავრთაგან
ხელმწიფო ბაოში ჰყავთა ნაცნ
დარაჯა, რომელმაც შეგვიყვან
ში და ლამეც იქ გაგვათევინა.
რაულს სხვა ამხანაგვიბიც ჰყავ
პატარა ხანს უკან ჰყელამ ციფ
გარშემო მოვიყიძეთ თავი. ჩე
მოლაპარაკებაზე ერთი-ორი
მიპატებს ქართულად და მე
მოლაპარაკებაზე ერთულად და მე
ისე რომ, ჩემი თანამგზავრები
ჯობინობდნენ.

ეს ყარაულები თავის თავს
ბად სთვლილენ და ქართულს
კი ახერხებდნენ.

მეორე ლილას ისევ გაუ
და გზა. გზა და გზა ვეკითხბოლდ
თანამგზავრთი: ამ სოფლებში
ქართული წერა-კითხვა, ან ე
ლი წიგნაკები ხომ არ მოქმ
ყველანი ამნაირ პასუხს მაძლე
როგორ არა, ჩვენს სოფლებ
და ამ კაცი რცეს ქართული
რომ, იმათი ლაპარაკით, თათქ
ლა სოფლებში მოიძებნება
ლი წერა-კითხვის მუთლენ;
კი ერთხმად ქვემო-აქარას
იქ ბევრმა იცის ქართული წე
ხვაო. საუბედუროდ, არა
სკამარი წიგნები, თორემ, რ
ენებოლდა, მოვახერხებდა, იქი
დასვლას.

მეორე ლამეს ზოგიერთი
ჩამოგვარილი.

ჩვენ კი სოფელს რიყეთშ
ქართველ მაპარაინთან გვაძ
ილი ხაზროვანიდესთან გვი
დამის გათვევა. ფაილიარამც
გად დაგვხვდა, მეზობლებსა
ძხა და ვამშამს შემდეგ მთვ
მე მაკითხეს წიგნები.

მეტადრე უხარიდათ ის
ება, რომ ყურანის წაკითხვ
ლოთ.

იმ სოფელში მარტო ერთ
და ქართული წერა-კითხვა
ვინენ ყველანი და დაუწევ
ნა: ჩვენც გვასწავლე ქარ
იმანაც სიტყვა მისცა. ამის
ყველას დაუურიგე წიგნები
დექი ისევ გზას.

ჩემს თანამგზავრთაგან
შემრჩა, დანარჩენი გამომ
დიდი მაღლობით და წავიდ
დავედი, როგორც იყო,
ლოში, რომელიც მდებარე
თომიდან ასი ვერსის მანძილ
ამ სოფელში არსებობს
სიანი სკოლა პანსიონით,
მოსწავლენი ყველა ქართვე
ლი მაღლივით. აქ მასწავლებლ
ნი: ერთი ქალი სომეხი,
ქალი—რუსი და მესამე კი ვა
ოველი.

ვინაიდან ეს სკოლა გათ
რეცის ეკუთხენის და ამ
დირექტორიც ცნობილი გ
ცი გახდავთ, ამიტომ ამ
ქართული ენის ქანებაც
ასწავლიან მხოლოდ რუ
სახაულს ლოცვანს, რომე
ყო მაჭადიან ბავშებს ს
არ ესმით. ქართველმა მასწავ
ლებლივლა: ბავშება ერთ
წებიან, რომ ყველას მე ვ
როგან სხვებს არცერთს
ქართულით. ხულაშივე
ორი ქართველი მაჭადიან
ერთი რასიყა დევანთსიძე
რეც ხაფიზ ეფუნდი მახე
ლა რასიყა კარგად კითხუ
სწერს ქართულს, მეორემ
დაიწყო.

ამათვე მიამბეს: ჩვენს
ორმოცამდე მოიძებხება
წერა-კითხვის მულტენე,
წიგნების უქონლობა ჩვენ
საო. ესენივე შემპილდნენ:
ვიოდ, როცა მოხვალ,
მოლებსაც გაგაცნობთ, რ
ერთულს ქარგად კითხუ
წიგნებსაც სიამოვნებით
თმევენო. ეს მოლები სხვა
ფელში არიან დარიგებულ
ბავშებს თათრულ-არაბულ
ნებს ასწავლიან და, თუ
ხვალ და ჩვენც აქ ვიქენი
როთ, ვნახოთ კუველანი
თავიანთ ბავშებს თათრუ
თად ქართულიც დააწ
მხოლოდ ჯერ ჯერობით
მოახერხებთ და ქართულ
გაზეთებს დაწიგნაკებს მოგ
იარგს იზმოთ; მაშინ ჩვენ
ეს ეურნალ-გაზეთები შედ
გვარიად მივაწოდოთ ქარ
ილ-კითხვის მულტენთაო.

მეც შევპირდი: ვეცდე
ნალაპარაკევი ქართველ ს
ბას გავაცნო და ისინი
სურვილს დაკმაყოფილე
ამიტომ მიგმართავ ქარ
ნიგისა და ურნალ-გაზე

ს სა-
ობი—
ა ბალ-
ა მ ყა-
და და
კ ხლის
მ გა-
ლივს
რ ე-
არაჟი,
თარ-
მ ესხე-
ვერ-
ც დექით
ჩ ჩეს
ი ციან
ართუ-
ვებათ-
ვედნენ:
ში ამა-
ო. ასე
ს ყვე-
ართუ-
ყველა
აქტდა:
ჩა-კო-
მ ენდა
ო გორც
თაც გა-
დგზავრი
ი ერთს
ჩად თა-
ოგვინდა
თუ კარ-
ც დაუ-
ლი ლა-
გარემო-
ა შეეძ-
მა იკო-
შემოეხ-
ს ხვეწ-
ულიო.
შემდეგ
და გაუ-
ურთი-ლა
ეთხოვენ
ნენ. გა-
დაბა ხუ-
ობს ბა-
ზე.
ორ-კლა-
სადა (კ
ლი მაპ-
ობენ სამ-
მეორეც
ეო—ქარ-
ომის დი-
რიონის
ასპარიან-
სკოლაში
კი არა.
სულ და
ლიც საწ-
რულებით
ლებელმა
მად იხვე-
საჭავლო,
არ ესმის
გავიკანი
მოლა:
და შეო-
შიძე. მო-
ლობს და
კი ეხლა
კუთხეში
ქართული
მხოლოდ
ლის ხელ-
საკვლა-
ჩენ სხვა
ომელნიც
ლობები და
გამოგარ-
ისხევას სო-
ნა, სადაც
ლოცვა-
კვლავ მო-
თ, დავი-
და იქნება
ლთან ერ-
ყებინონი.
კი კი თუ
ეურნალ
ვაწოდები,
ვეცდებათ
ლების და-
ზული წე-
ბი თქვენი
აზოვილე-
კი თქვენს
ენ—მეოქი-
ული წიგ-
ნების გა-
თების გა-

სთანა ისტორიული წიგნები და მის
მელნაც აქარის ისტორიას და მის
ცხოვრებას შეეხება.

იმედია, ქართველი მეწიანებიცა
და რედაქტორებიც არ დაიშურებენ
(კოტაოდენ წვლილის გამოლებას და,
შეძლების დაგვარად, ხელს შეუწყო-
ბენ ქართველ მაპანიანებს ამ წნინ-
და საქმეში. წიგნებიც და გაზიერებიც
უნდა გითხვანოს ამ მისამართით:
დაბა ხულო (ბათომის ოლქი) ორ-
კლასიანი სკოლის საღვთო რჯულის
მასწავლებელს, მოლა ხაფიზ-ეფენ იმ
მახვილებელს.

რამდენიმე ხნის შემდეგ გამოვე
თხოვე. ყველას და ჩამოველ ისევ
ახალციხეს. ახალციხიდან მივედი
აწყურს; ამ სოფელში, ცოტად თუ
ბევრად, სკოლებში ქართულსაც ას-
წავლიან. ამ გაზიერებულზე, ამ სკო-
ლის ერთი მოწაფეთაგანი გვარად
ფეიზულა გვარაძე მიიღეს ტფილი-
სის ქართულ გიმაზიაში. ამის მაგა-
ლითით ეხლა სხვებმაც გამოიძერ-
ტყეს ყურები და აწყურაში ჩემი ყოფ-
ნის დროს. იხვეწებადნენ: ეკები ჩვე-
ნი შვილებისთვისაც გაგვეხსნას გზა.
იახონ კერძებლიძე.

თეატრი და ხელოვნება

ზ. ზუბალაშვილების სახალხო
სახლი. 11 ოქტომბერს წარმოადგი-
ნეს ბელიოსის ოთხ-მოქმედებინა
დღიამი „უმუშევრნი“. სახალხო სახ-
ლის სცენის მოყვარება იმდენად
უნაკლოდ ჩატარეს რუსთის მდა-
ბიო ხალხის ცხოვრების გამოშხატ-
ველი პიესა, რომ წარმოადგინამ სა-
სიამოვნო მთლიანი შთაბეჭდილება
დასტოვა. რასაკვირველია ამაში გან-
საკუთრებული სამსახური მიუძღვის
რევისორს ბ-ნ წუწუნავას, რომელ-
საც ყოველი სცენის მოყვარე შესა-
ფერი როლისათვის შეუჩრევია და
მისთვის საგვერით დაუხსნათებია
წარმოსალგენი ტიპი. ერთი კი, პე-
სა ცოტა ნაჩერევად იყო დადგმუ-
ლი, რაც სიანდა ზოგიერთების შხრივ
როლების უკუდინარობაში და ზო-
გიერთ წვრილმან ნაკლში. ამას, სა-
ბედნიეროდ, სახალხო სცენაზე ჩემუ-
ლი არა ვართ და, იმედია, უკანასკ-
ნელიც იქნება. ამ საღამოს იშვიათი
მხატვრული ტიპი, რუსის ლოთი მუ-
შისა გამომსახა ს. რომანიშვილმა.
იგი ასრულებდა მოჯამაგირე გერა-
სიმეს როლს და თავიდან ბოლომ-
დე ერთგვარი სისწორით ასრულა
როლი. ბუნებრივი იყო ბისი თამა-
ში, მიმიკა, მიხერა-მოხვრა და ლაპა-
რაკ სიცილი. კარგები იყვნენ აგ-
რედვე ნ. გოცირიძე (ეგორ) და
თვალ-კრელიძე (ვანიატე). ნინიძეს
(სტეფანე) შესაფერი როლი არა
ჰქონდა და ნაძალადევობა ეტყობო-
და. უგულობა ეტყობოდა ანკარასა
(გლაშა) და კანკევტაძის (ვასიი) თა-
მშობს. ქ.ნ. მ. რომანიშვილსა პირ-
ველ მოქმედებებში სუსტი იყო.
უკანასკნელი მოქმედება კარგად ჩა-
ტარა. ყურადება უნდა მიგაქციო-
ნო ერთ გარემოებას, რომელიც
უყურადღებოდ არის დატვებული
ქართულს თეატრში. გროსი ისეთი
დიდი მნიშვნელობა აქვს თეატრისა-
ფის, რომ თუ ხეირიანი გრიმი არ
აქვს მსახიობს, რაც უნდა კარგად
ითმამაშოს, მას მაინც რაღაც აკლია.
ქართული თეატრის მსახიობები გრიმს
ნაკლებ აქცევენ ყურადებას, გან-
საკუთრებით ახალგაზრდები. ბ-ნი
წუწუნავა კი თვით მუშაობს სცე-
ნის მოყვარეთა გრიმებზე და ამი-
ტომ გრიმები მუჟამ საუცხოვო აქცე-
ნოლმები. შელანა.

დეპეშები

(დეპეშათა პეტერბ. სააგენტოსაგან).

13 და 14 ოქტომბერი.

უცხ. მ. მ. მ. მ.

მადრიდი. სენატმა ხმის უმრავლე-
სობით მთავრობისადმი ნდობის ფორ-
მული უკუაგდო.

ცხეინიკ. სკუპჩინა დიათხოვეს და
ახალი არჩევნები 29 დეკემბრისთვის
დანიშნება. 15 იანვარს, 1914 წელს
მოიწვევენ ახალ სკუპჩინას.

ლისაბონი. განაგრძობენ დატუსა-
ღებას. დაიკირეს ვილაც სილვა, რო-
მელსაც ორი ყუმბარა უპოვეს. ად-
ვიკატს არუელს ყურად საღები დო-
კუმენტები უპოვეს.

პრაგა. საექიმო განყოფილებაზე
100 მდე რესერვის სტუდენტს უთხრეს
უარის: უმეტესობა ებრაელებია.

რომი. კოკოვკევი უკედ არის.
სიცხე 37° აქვს. პულსი—80.

ბუდაპეშტი. სესია პალატისა და-
წყო. ოპტიცია არ დაესწრო პალა-
ტის გახსნას.

ბელგრადი. სერბიის ჯარმა ალ-
ბანეთის საზღვრებიდან, ლონდონის
კონფერენციის მიერ რო იყო აღნი-
შნული, გვიდა.

მარიონი. ავარიაზა იხოსნო

